

Интервю с Христо Копанов¹, е записано от Диана Ставрева на 20.09.2011 г. На разговора присъства и Клара Михайлова.

Коментар на записвача: След провеждането на интервюто на Клара Михайлова с Христо Копанов, на което присъствах, си позволих да му задам няколко въпроса. Интервюто се проведе от 18:30ч. в Екзархийския дом. Започнах с въпрос за настоятелството и какви са отношенията му с участвалия в него Георги Костандов.

Х.К.: - Значи, 93-та година аз /.../ и още шест човека от общността бяхме избрани за таковото, как да кажем, за (членове на настоятелството – бел. ред.), а 98-ма година беха избраните пак. Костандов тогава и те влезоха, и аз бех, но след некое време работехме с него /.../ една година и половина – две години. Аз се оттеглих, с Костандов не се разбирах, а след т'ва на първите избори пак (усмихва се – бел. Д.С.) –2002, 2003 година и идват до 2007, пак бех там.

Д.С.: - А доволен ли сте от сегашния избор на общността за председател, или не?

Х.К.: - Ми, как да казвам, аз не се занимавам вече много с тия неща, както казвам, т'ва да ми е, как да кажем, лично е. С Лиазев² сме много близки по принцип, няма проблем, познаваме се и всички са познати или приятели. Не става въпрос да сме сърдити или т'ва-онова, но некакви неща аз не ги одобрявам и за т'ва не съм там.

К.М.: - Най-вероятно за това сте се оттеглил?

Х.К.: - Да. Ами как да казвам, /.../ по принцип в настоятелството все би трябвало да има един или двама човека, които знаят да пишат и да четат, и да

---

¹ Информаторът се представя и като Копанов, и като Копано. Това е често срещано явление сред българската колония в Истанбул – да се променят донякъде фамилията имена, за да звучат по-близо до турските. Най-често се съкращава окончанието -ов/-ев. Виж също и фамилията Лиазев/ Лиазе (бел. ред.).

² Става дума за Васил Лиазе, председател на църковното настоятелство по време на теренното наблюдение (бел. ред.).

разбират български. Няма никой в момента и добре, може би да говорят, може да обеснат некакви неща, т'ва-онова, но много са далече от България или от българското, как да казвам – култура. Църквата да, добре, ама там не свършва и ако някои хора повече се ориентират, въпреки, че са българи и на българската църква идват, повече, много по-перфектно знаят гръцки, казват, че са и гърци. Мммм, не знам, не ми харесват.

/.../

Д.С.: - В тази връзка какво свързва цариградските българи и това общество?

Х.К.: - Много хубав въпрос и според мен (смее се - Д.С.) доста умен въпрос. Съвсем си права и браво (смее се - Д.С.)! ... Едното, значи, /е, че/ са роднини, много хора имат роднинска връзка. Второто, или са кръстени тука, или са женени тука, на тая черква. Третото, вярно и за мене, също и за другите, въпреки че някои неща не ги одобрявам, но се пак имам много приятели или от детските години, младежките години сме били тука, сме прекарвали чудесни времена, хубави, веселба, т'ва-онова. Може би някои групи по групи или семейства по семейства, ама се пак секо семейство с другото има роднинство или са роднини, но за съжаление вече най-младото поколение или които са, да казвам, на 20-25 години, много са малко младежите. Не идват, не искат да идват и вече лека-полека се отличават. /.../ Но не знам, нещо много практично трябва да се намира, за да може общо българската общност да продължава, иначе, как да казвам, до 20-30 години...

Д.С.: - А за това ли казахте, че не е реална среда, тоест когато говорихте за това, че повечето млади хора се отделят в други общества? Турското общество, което казахте, че е по-реално някак си..?

Х.К.: - Да, да, да. Сега, верно, може би по-принцип да не съм съгласен или съм съгласен, но по моя, как да казвам, интелект и мойта култура всеки път мисля, че аз нямам никакво право да се меся на теб. Може да харесвам или не, ама т'ва може да ми е най- краен коментар. С к'во право ще отивам при некой и ще му казвам, ей ти защо се ожени с туркиня или с турчин. Ако ми каже „Кой си ти бе?“ (смее се - Д.С.). Или въобще има право и т'ва да ме пита, нямам право, т'ва е

културно и демократично – нямаш право да се смесваш на живота на другите, но т'ва, което трябва да се направи, казвам е, че на по-младите поколения нещо, как да казвам, да се направят неща по-така, за да могат да се привличат към тука или да се усещат по българи. Но иначе вече, тех само на дума, ами моят татко и баща са били българи, т'ва ще кажат на края без нито една дума. А причините са много, как да казвам, въкщи, ако майка и баща не говорят въобще български или не дават некое, как да казвам, църковна и народна култура, основна, аз говоря основна, т'ва, нема да отиват никъде.

К.М.: - Ние за жалост не сме говорили с нито един от младите.

Х.К.: - На английски можете да говорите.

(Разговора ни прекъсна за момент колегата Клара Михайлова, като започна разговор за роднинството на друг информтаор с Христо Копанов – Д.С.).

Д.С.: - А исках да ви задам един последен въпрос... Да ви попитам за по-възрастните хора, така от общите ви наблюдения, казват „ние, цариградските българи” и делят се така, като в разговор се делят българи на „цариградски българи”. А помежду си как си казвате, ние сме цариградски българи или прост няма...?

Х.К.: - А сега, т'ва може би тва забравих, много неща говорихме. На практика цариградски българи няма. Когато казвам, защо това казвам, т'вац което България или в общността, българска общност, нали историята се казват цариградските българи, т'ва са били българи, които 1840-и години до, да казвам, Балканската война са били тука и които са направили, как да казвам, основите на българската държава, независимост, българско възраждане, да казваме по принцип и по културата и верно, че те са били много доста с висока култура и интелект, поне за времето, но от техните поколения, значи, един да го вземеме може би, как да казвам, не е съвсем кат произход българин , но се пак – Стефан Богориди. Защо казвам, защото вече е елинизиран в Истанбул. Добре, тия са за другия път, в който ще дойдете, подробностите, доста неща са събрани от т'ва, даже аз имам намерение за некакви книги, ама т'ва са още не съм свършил нещата... Но искам да казвам, че

от рода на Стефан Богориди вече няма никой место тука, значи. Некои друго, Гаврил Кръстевич, който е бил един от най-значимите хора и последния валия, там губернатор на Румелия, Източна Румелия, никой няма или, как да казвам, Александър Екзарх, точно който е бил от тия времена, един от най-значимите хора. Също родата е Франция, даже случайно, не случайно през един мой приятел, който е историк, се запознахме с пра-внука на Александър Екзарх, който е вече французин, но който е написал една книга и държи сичките архиви. Има стотици такива писма между Богориди, Александър Екзарх, Чомаков, т'ва онова и искам да казвам, че не само тех, ама поне от тия имена или поколенията никой няма. По България са, там са. И повечето, които са тука, да казвам, както ви казах, които са били може би по т'ва време, но директно не са участвали на тия неща или само отдалече или само кат' народ, а не кат' началници или т'ва. И повечето са от Македония, значи, тука, а има някои от нашата общност се пак, които са от Одрин. Значи кат Васил, запознати сте. Или кат попадията също (има превид старата попадия - Д.С.) Техния род е от Одрин, от Тракия. А от абаджиите само едно семейство, мислам, остана, значи, трябва да намирате, тя много рядко идва там в черквата, Лена Киров - техния род, забравих, но е от България, не е от Македония. В тия, стария род, бившия отец, който беше, също от некое такова абаджишко, не, рибарско семейство. Срегнахте ли се с Киряко Лиазов?

Д.С.: - Не.

/.../

Х.К.: - И той доста неща може да ви разправя. С бай Митко се видяхте?
Димитър Миков?

К.М.: - Да.

Д.С.: - А, утре имам среща с него.

Х.К.: - А, утре, добре, добре. Той вече остарял, ама е изживял доста неща, как да казвам, възрасен е, 87 години. Той може некакви стари анекдоти да ви разправя, а иначе много хора за съжаление починаха, които можеха да ви разправят много неща.